

DEMOKRACIJA

Leto VII. - Štev. 29

Trst - Gorica 24. julija 1953

Izhaja vsak petek

Trst in socialistična internacionala

15. julija je švedski ministrski predsednik v Stokholmu začel tretji kongres Socialistične internacionala, ki je močno zanimal tudi naše mesto.

Prve dni junija je namreč bila v Trstu posebna komisija te Internacionala, ki je imela nalogo, da na licu mesta preuči upravičenost italijanske zahteve po takojšnjem plebiscitu, ki naj bi, z izbiro med Jugoslavijo in Italijo, odločil, kateri od teh dveh držav naj pripade celotno Svobodno tržaško ozemlje. Komisiji je predsedoval Belgijec Huijsman in z njim sta bila še dva člana, Francoz Ribière in Anglež Rose.

Ce bi italijanski iredentisti vedeli, kako bo vsa zadeva končala, potem verjetno ne bi nikdar zahtevali, da obišče Trst socialistična anketa komisija. Vkljub temu, da so bili člani komisije v Trstu ves čas gosti protitalijanske Socialistične stranke Julijske Benečije ter so bili njihovi stiki z iredentističnimi krogi omejeni na uradne razgovore, so namreč vendarle spoznali naš pravi položaj. Huijsman je namreč podal posebni komisiji kongresa Socialistične internacionala poročilo, ki ni za iredentiste niti najmanj ugodno. Bistvene točke njegovega predloga in ugotovitev so po milanskem »Corriere della Sera« sledeče:

- 1) Ne sme se trpeti, da bi sednji položaj na Svobodnem tržaškem ozemlju še dolgo trajal.
- 2) Treba je ustvariti nekakšno prehodno razdobje, ki naj jamči svobodo tako prebivalstvu cone A kakor prebivalstvu cone B.
- 3) Varnostni svet mora imenovati skupno civilno upravo za obe cone, ki naj nudi jamstvo za spoštovanje demokratičnih pravic.
- 4) To prehodno stanje naj traja pet let, medtem pa naj se najde rešitev za končno ureditev tržaškega upravljanja.

Dopisnik »Corriere della Sera« dodaja še, da se je v razpravi oglasil član italijanskega parlamenta, Zagari, ki je rekel, da soglasje z ugotovitvijo, da sedanje stanje na Svobodnem tržaškem ozemlju ne more več trajati, da pa v zvezi z zahtevi, da mora biti dana prebivalstvu cone B polna svoboda.

»Potem pa vse tiho je bilo«.

Dopisnik »Corriere della Sera« namreč ne poroča, kaj je italijanski delegat še dodal. Ne pove, kako mu je ugajala ugotovitev komisije, da je treba jamčiti svobodo tako prebivalstvu cone A, kakor prebivalstvu cone B. S tem je namreč komisija razglasila, da tudi prebivalstvo v coni A ne uživa vseh svoboščin. Odstranjenega napisane tabele v Nabrežini, prepoved uporabe slovenskega jezika na sodišču, polna veljavnost še skoro vseh fašističnih raznarodovalnih ukrepov, neizbrisano poročilo fašistične škode itd. so pač preveč krivični dokazi, da bi jih ne videl nikoč, ki ne more mišati. Komisija Socialistične internacionala je torej pošteno poskrbela, da je dobila tudi civilna uprava cone A vsaj posredno majhen, a zaslužen diskriminacijski pečat.

Druga važna stvar, ki je poslanca Zagariju zaprla, ali morda odprla sapa, je dejstvo, da komisija v svojem poročilu sploh ne govori o toliko zahtevanem takojšnjem plebiscitu. Komisija je — kakor kaže — vse zavila v meglen in nedoločen predlog o trajni rešitvi, katero naj bi dosegli po preteku petih prehodnih let. To je drugi močan udarec, ki so ga utrpeli italijanski iredentisti. Potem ko se na prejšnjih kongresih Socialistične internacionala trmasto vsiljevali, da mora sprejeti in podpreti njihovo zahtevo po takojšnjem plebiscitu, v stanju kakršnega so na tem ozemlju ustvarili s tridesetimi leti raznarodovalne politike, so zdaj dobili odgovor, da to ne gre.

Ali se torej zdaj še čudimo, če iredentistično časopisje tako vztrajno molči o razpravi, ki so jo vodili v Stokholmu o tržaškem upravljanju?

Se vedno manjkajo podrobna in točna poročila, ki bodo pa prej ali slej prišla. Toda govori se, da ni ostalo samo pri Zagarijevih besedah. Predsednik anketa komisije, ki je bila v Trstu, Belgijec Huijsman, je namreč poročal samo posebni komisiji kongresa, medtem ko njegovo poročilo ni prišlo na plemen kongresa. Italijanski odposlanstvo je namreč baje zagrozilo, da bo zapustilo kongres, če bi

(Nadaljevanje na 2. strani)

Naša borba za svobodo

Današnji čas ni primeren za popuščanje zakonu najmanjšega odpora

Zadnje dni je italijanski tisk prinesel vest, da je severnoameriški tajnik za zunanje zadeve, Foster Dulles, v razgovoru, ki ga je imel z italijanskim veleposlanikom Tarchianijem, izjavil, da se bodo Združene države odločno uprle po vezavi avstrijskega vprašanja s tržaškimi.

Vest je prišla z italijanske strani, kar pa še ne pomeni, da bi bila netočna.

Ameriški politični krogi gledajo z velikim optimizmom razvoj ruskega položaja. Res je sicer, da tudi razpoloženje nasprotnikov francoske revolucije pod konec l. 1795 in neposredno pred velikim presenečenjem Napoleonovega podviga v Italiji ni bilo drugačno. Niti na misel nam ne prihaja, da bi naša celina želeli ponovitev enakega presenečenja. Vendar pa ne smemo pozabiti, da ni nič težjega kot ustaviti pohod zmagovalnih vojskovičev.

Zaman je torej reči, da sta bila Napoleonu Arocle in Rivoli samo predpiga za Waterloo. Da je prišlo do tega zaključka, je Evropa morala iti skozi Austerlitz. Jeno in Wagram ter Dunaj, Berlin in Moskva so morali podležti osvajačju.

Kasneje je opojnost lahko zgozjevanih zmag gonila Nemce v prvo in drugo svetovno vojno.

Ceprav je Amerika izvrstno oborožena, izkušnja korejske vojne, ki gre že v četrto leto, jasno kaže, da je vsako optimistično presojo treba brzditi in da je pri vsem zupanju v končno zmago ameriške stvari, verjetnost zapoznele zmage vezana na spremne pojave delnih zastojev, ki ne nudijo možnosti za najugodnejša predvidevanja.

Spricho takih razmišljanj in pogovov se ni prav nič čuditi, če ameriški odpor proti povezavi tržaškega vprašanja z avstrijskim pri nas vzbuja mučen vtis. Tržaško pristanisce je bilo neznatno strdišče, ko mu je Avstrija začela pospeševati svojo pozornost.

Ce je prebivalstvo Trsta v drugi polovici XVIII. stoletja na drugo raso, si tega pojva brez velike in izdatne finančne sile, ki je prišla prav iz podonavske Avstrije, ne moremo zamišljati. To je nepobitno dejstvo, ki kaže na povečano usod Avstrije in Trsta. Danes seveda Avstrija ne more za Trst storiti vsega tistega, kar je zanj storila cesarska Avstrija do leta 1918. Pa tudi če bi to zmogla, nihče od nje ne bi mogel pričakovati, da bi doprinesla k blaginji Trsta, ki bi ji bil pristopen in ki bi zanj pomnil samo vir neomenjenih izdatkov brez vsake zanesljive koristi.

Ameriški odpor proti temu, da bi povezali vprašanje avstrijske pogodbe in vprašanje mednarodne ureditve Trsta, ima zase edino opravilico v tem, da Amerika ne pristane na to, da bi glede Trsta postopila Rusom. Ta ameriška nepopustljivost je naša kaj živahnega tolmacha v senatoriju Wileyu in v tajniku Fosterju Dullesu, ki je še pred Berlijnim padcem izrekel nestvarno trditve, da so podložniške države v položaju, da same svojo voljo vsilijo Sovjetski zvezi.

Nimamo namena, da bi Dullesove trditve podvrgli kritiki. Če pa on v težnji, da bi pobil sovjetske prazdnevanja, sega tako daleč, da celo tržaško vprašanje omenja v smislu, ki je za nas nepovoljen, smo pač v samoobrambi prisiljeni pojasniti svoje stališče.

Združene države so nastale iz težnje britanskih naselb in severni Ameriki po samostojnosti. Teda je bilo proglašeno načelo samoodločbe. V smislu tega stališča naj bi Ameriko upravljali samo Američani. Sorodnost jezika in vere tem prizadevanjem nista bili ovira. Angležem in Američanom je bil jezik skupen in vendar so hoteli Američani iti po svoji poti. Zato je nerazumljivo, da se taka težnja ne bi mogla razviti v našem mestu pri italijanskih sonarodnjakih proti priključitvi k Italiji.

Medtem ko je prva ameriška revolucija imela za cilj ločitev od Velike Britanije, je bil namen druge ameriške revolucije v šestdesetih letih XIX. stoletja, da bi na celotnem področju ZDA odpravili suženjstvo ter da bi vsi črnci pravice in vse prednosti polnopravnega ameriškega državljanstva. Pri tem je treba poudariti, da so te črnce iz osrednje Afrike naselili šele v drugi polovici XVIII. in v začetku XIX. stoletja ter da so po sodbi mnogih Američanov

predstavljali manjvredno raso. Sedaj so pa oni v Ameriki doma, v svoji hiši, z istimi pravicami kot pripadniki bele rase.

In prav isti Američani, ki so pred devetdesetimi leti črncem v prilog odpravili suženjstvo, sodijo, da je prarodna stvar, ce bi v Srednji Evropi uvedli seženjstvo za nas, ki na tej zemlji živimo že preko tisoč let.

Utegnil bi kdo ugovarjati, da nas položaj od Italije ni suženjski. Ali mar ni opaziti gonje, ki so jo zadnje dni Italijani sprožili zoper proti našim solam? Ali ne vidijo, da nam ne dovolijo lastnega delavnega zavoda? Ali ne vidijo, da smo izpostavljeni neprestani razlaševanju politiki? Ali ne vidijo, da naše občine v svojem poslovanju ne smejo uporabljati lastnega jezika? Ali mar ne vidijo, kako nas Italijani silijo, da bi zapuščali rodno zemljo in naše kmetje spreminjajo v proletarce, odvisne od italijanskih industrijskih mogotcev? Ali mar Američani res ne vidijo, kako pred njihovimi očmi pripravljajo in prirejajo občinske volitve z dovolom glasovalcev iz Italije in z odvzemanjem volilne pravice pravim Tržačanom slovenske krvi? Ta dejstva so očitna in nepobitna.

Ali se Američani s svojim pristankom na tako politiko ne zavežajo v koliki meri sami škodujejo ugledu svoje demokratične ustanove? Obljubljajo, da nam bodo Italijani sami zavarovali in jamčili vse manjšinske pravice. Ali mar niso videli nedostojno igrati tržaške univerze s »tolmačenjem mirovne pogodbe? Ali se mar tako gotovi, da Italijani, ko bi bili v posesti sile na Tržaškem, ne bodo našli novega Cammarato, ki bo razveljavil tudi najsvetelnejše mednarodne obljube?

Ves svet je priča, kaj se z nami godi in ves svet bo tudi zahodne sile presojal po tem, kar bodo pričevale nam. Kajti naš glas ni več glas vpijočega v puščavi. V Stokholmu so spregovorili ljudje, ki se videli vso krivost, vsa nasilja, vso cinčno neobčutljivost, ki so jo tukajšnji Italijani skozi dolgi osem let kazali glede nas. Ce torej sama noče izneveriti izročilo Washingtona, Lincoln in Franklina Roosevelta, nas Amerika ne more gorokote izročiti našim najhujšim krivnikom.

Današnji čas ni čas za politično breznačelnost, za popuščanje zakonu najmanjšega odpora. Danes gre za usodo belega plemena, za naj-

višje etične in kulturne vrednote človeštva. V takem trenutku, ko nam vsem preti pritisk iz Azije in ko bodo edino Slovani v stanju, da ta pritisk ublaže na najmanjšo mero, ni prostora za protislovanško politiko! Udarec, ki bi bil naperjen in dopuščan proti nam zaradi tega, ne bi bil brezpomembna poteza, ampak bi bil usoden dogodek, usoden ne le za nas, ki bi nas lahko umno hoteli izročiti našim najhujšim sovražnikom, ampak usoden za razvoj Evrope.

Trst ima svoj geopolitični položaj izven Italije. Njegova preteklost, njegova sedanost in njegova bodočnost niso italijanske.

Vsa ureditev Evrope je povezana z vprašanjem Trsta. Ce Foster Dulles v vsem tem ne vidi drugega kot potrebo, da se zoperstavi vsakemu ruskemu prizadevanju ne glede na to, če je v njem zdrava ali nezdrava osnova, tedaj bi res morali obupati nad bodočnostjo naše celine.

Avstrija, Čehoslovaška in Madžarska ter vse satelitske države danes zrejo na Trst.

Mi pričakujemo zato od Amerike, da bo dostojna svojih slavnih svobodoljubnih izročil in da bo pronicljivo presojala slabosti in iskrenih priljubljenecv.

Amerika nas mora osvoboditi strahu, ne pa nas kot črnce izročati plantažnikom iz nove italijanske Alabame.

Mimo Malenkova in Tita

O komunističnih likvidacijah, ljubljanskem ljudskem županu in kriminalu

V nedeljo 19. t. m. je Franc Stoka objavil v »Primorskem dnevniku« uvodnik z lepo zvečenim in mnogo obetajočim naslovom »Moč županja v socializmu«.

V njem skuša na precej nelogičen način zmešati v enem loncu reakcijo s sovjetsko birokracijo, prikazuje, kako prvi izkorščajo, drugi pa so odgovorni za krizo, kakršna je bila n. p. izključitev Jugoslavije iz Kominforma in zdaj odstranitev Berja.

Stoka seveda razlaga, kako je vse to naperjeno proti »socializmu« — seveda jugoslovanskega tipa — in ugotavlja:

»Demokracijsko gibanje (to je »progresivna demokracija«, op. ur.) preživlja kot povsod tudi pri nas veliko krizo. Radi rečemo: naše

demokracijsko gibanje...«

Malo kasneje pa dodaja:

»Krizo vesti preživlja danes pošten človek-delavec, ki se ne more odreči socializmu, kot se ne more odreči svojemu obstoju. Prav tako je danes začelo v krizo zaupanje v socializem doslej zapolnjenega poštenega umskega delavca, intelektualca, ker je to njegovo zaupanje v socializem nesramno zlorabljala birokratska klika ruskih oblastnikov in njim podrejenih agentov, voditeljev raznih kominformističnih agencij v svetu.«

Res je! Stoki je treba priti. Kominformisti preživljajo hude krize, toda kakor niso prve, tako verjetno tudi niso že zadnje. Toda ta kriza ni zajela samo moskovskih hiš, temveč tudi njihove doverljajše posnemalce, ki skušajo sicer na svoj, a prav tako totalitaren način uresničiti tisti cilj, katerega sta obojini nakazala Lenin in Marx.

Dovolj je, da površno pogledamo jugoslovansko gospodarstvo. Stalne izpremembe, vsakotne »suše«, »sušev« v zunanji trgovini, »suše« v državni blaginji, »suše« na tržišču potrošnih predmetov, med tem vsem pa se istočasno cene tako bohotijo, kakor da bi rastle kje v kakšni tropski pokrajini, kjer jim ne manjka ne toplote, ne vlage. In kdo je vsemu temu kriv? Menda prav tisti socialni totalitarizem, ki ne mara nobene kritike, ker hoče imeti vedno prav, pa čeprav morda v par mesecih tudi po deseterkrat menja svojo gospodarsko politiko. Ta »socializem« je namreč monopol določen skupine ljudi, katerim je bistveno eno: za nobeno ceno ne gremo z oblasti! Zato je razumljivo, da totalistični socializem ni rešitev, v kateri naši bi razočarani kominformisti iskali svojo uteho. Saj bi prišli iz dožja pod kap!

V Sovjetski zvezi imajo trenutno na programu Berjo in njegove sodelavce. V Jugoslaviji so podobno igranje imeli s Hebrangom in drugimi, ki niso po volji Rankoviču in Titu. Mislimo, da ponva nima ravno loncu veliko za očistiti!

V obeh deželah delajo vse to zato, da bi v svojih retorikah na znaten način lahko skušali novega in popolnega »socialističnega« človeka svojega kova. A kako izgleda ta »socialistični« človek?

V Sovjetski zvezi in Jugoslaviji vsak čas najdemo nove »tute agencije«, »saboterje« itd. V obeh deželah spadajo ječe med najbolj zasedene »državne hotele«. V časopisju obeh držav lahko vsak dan čitamo o poverbah, o zanemarjanju »socialistične« imovine, o tatvah itd. Ali je torej ta »socialistični« človek, ta totalitarni otrok sploh nekaj takega, da lahko od

nega kaj pričakujemo? Ce presodimo praktične uspehe soje Sovjetske zveze in tudi onaj, kar vsiljuje našim ljudem Stoka, moramo reči, da ni. Par tednov je od tega, ko smo slišali, da je bil v Ljubljani zaprt nekdanji partijski dobavitelj in do svoje aretacije važna osebnost v slovenski zunanji trgovini, predvojni trgovec s tekstilnim blagom, prej gospod, zdaj tovariš Avsič. V njegovi vili so namreč našli cel bunker šatov, vreden lepe milijone. Kaže, da se je »vdani in zvesti« Avsič nekako pripravil, da dočaka nove čase s polnim skladiščem.

Pikantnost dogodka je povečala dejstvo, da je bil Avsičev brat, general Jaka Avsič, istočasno predsednik ljubljanskega Mestnega ljudskega odbora. Ljudski glas je seveda takoj začel govoriti o nerednostih pri Mestnem ljudskem odboru. Toda previdni partizanski general Jaka se je baje pri dne pred aretacijo z bratom sprl in tako je lahko dokazal svoj »salib« pri bratovih »špekulacijah«.

Vsekakor pa je zanimivo, da je kmalu nato vendarle počila bomba: v soboto 17. t. m. so ljubljanski časopisi prinesli vest, da je tovariš general odstopil, da so istočasno odstopili tudi njegovi najbližji sodelavci v Mestnem ljudskem odboru in da je odbor sprejel tudi odstop svojega celotnega gospodarskega sveta.

Razlog? Podpredsednik M. L. O. Leopold Krese, je imel do začetka preiskave naloženih pri neki banki v Trstu na svoje ime 700.000 lir, ki izvirajo iz prodaj ljubljanske Mestne klavnice, pri Mestni hranilnici ljubljanski pa je imel izven proračuna naloženih na svoje ime 800 milijonov dinarjev!

Kakor je videti, ti gospodje niso prav skromni, čeprav je general Jaka v svoji samokritiki izjavil, da ne gre za pomeverbe, pač pa za denar, ki ga je »zaupno in nekontrolirano uporabljal ožji krog ljudi« na način, da »Mestni ljudski odbor ni mogel dobiti jasne slike o finančnem stanju in da je to ustvarjalo obutek, da obstoja neko prikrivanje«. Glavni krivci, tovariš Leopold Krese, pa je bil točnejši in je dodal, da je to pripeljalo do kriminala, a je obenem odločno odklonil vsako svojo krivdo in zvezo s tem kriminalom.

Ce dodamo k vsemu temu, da je sekretar mestnega komiteja zveze komunistov Slovenije, »kristalno čist« Vlado Krivic, na isti seji Mestnega ljudskega odbora vključil »takemu razstružnemu kriminalu, pojavu špekulacije in nezakonitosti ter nespoštovanja lastnih zakonov« končno le opral svoje tovariše in

(Konec na 3. strani)

NAZORNA KOMUNISTIČNA PROPAGANDA. V Zahodni Nemčiji grmijo komunistični »topovi« Delavci na plan! Dol z vlado! Hočemo zedinjeno Nemčijo! — V Vzhodni Nemčiji pa sejejo komunistični topovi istočasno smrt med delavci, ki se puntajo, ker ne morejo več prenašati suženjskega življenja. (Iz dnevnika »Washington Post«)

VESTI z GORIŠKEGA

Za slovensko realno gimnazijo in licej

Ne moremo zamolčati dejstva, da preživljata slovenska višja gimnazija in licej v Gorici krizo, ki utegne s časom postati usodna. Gre namreč samo za krizo dijaškega kadra, ki s stopnjujočim se nezaupevanjem in vidnim strahom kaže odpor do gimnazije in do liceja. Zato pa se od leta do leta viša število slušateljev na slovenskem učiteljskišću.

Vzrok temu je v prvi vrsti pomanjkanje programa, ki ga večina dijakov ne more obvladati. In posledica je tu: površno učenje in slaba pripravljenost za zrelostni izpit čez peto gimnazijo in za maturacijo čez licej.

Skrčenje programa je nemogoče in tudi neumestno, če hočemo, da je šola resna učilnica in ne kako bolj ali manj zabavno športno šolališče in igrarišče ali pa tudi, kar je še najhuje, središče za zbiranje nezrelih političnih pripadnikov z vsemi posledicami trenja, nezaupljivosti, simpatij in očitkov.

V šoli ne sme biti prostora za nič drugega kot samo za resno učenje in zdravo vzgajanje dijakov, ki jih stariši šolci in šolnice zapuščajo, da jim jih šola in šolniki vrnejo zrele in sposobne za delo in za samostojno življenje. Sebi, družini in narodu v korist, ponos in čast!

Od nad štirideset dijakov, ki se jih je letos prijavilo k zrelostnemu izpitu čez nižjo srednjo gimnazijo, kaže, da se jih v četrto gimnazijo ne vpiše niti deset, nekateri trdijo, da niti osem! Vse se boji učne snovi in hiti zato na učiteljskiše.

To porazno dejstvo in ta neprijeten pojav moramo na vsak način odpraviti, če hočemo, da lepega dne ostanemo brez višje gimnazije in brez liceja, skratka: brez naraščaja s popolno gimnazijsko izobrazbo.

Zato menimo, da je nujno potrebno odpreti v Gorici tudi slovensko realno gimnazijo in licej, poleg klasičnih, kot ju že imajo v Trstu. Program je za obe vrsti šole enak, le da na klasični imajo še grščino.

V tem vidimo prvo izhodišče iz neprijetnega položaja, ki je nastal in ki grozi, da se bo še poslabšal.

Za to zahtevo po realni in klasični

šoli skupaj stvarno priča in govori tudi usmerjenost naših maturantov, ki večinoma težijo in želijo le na inženirsko univerzo. Le v manjšem številu se danes naša mladina vpisuje na zdravniško in druge fakultete, ki zahtevajo klasično maturacijo.

Naloga vodstva šole in šolnikov pa dijakov in staršev je torej, da nastopijo z zahtevo po uvedbi dvojevrstne gimnazije in liceja, ki sta za naše razmere in potrebe popolnoma upravičena in tudi možna.

Morda bi vodstvo šole poklicalo na zaslivanje najprej diake in starše, ki so prvi prizadeti pri stvari.

V ostalem pa je neprikladno tudi dejstvo, da dijaki, ki mature ne izdelajo, imajo, kar se tiče možnosti zaposlitve pri javni upravi, iste pravice kot oni, ki imajo izpiti

čez peto gimnazijo. Tri leta liceja brez mature jim ne pomagajo nič. Zato bi pristojni krogi in čimtelji morali prikazati ministrstvu nujnost spremembe tako, da, kdor ni zrel za univerzo, je pa lahko zrel za spridevalo tretjega liceja. K temu omogoči službo do stopnje, ki jo spridevalo tretjega liceja dovoljuje in ki je na vsak način višja od one z diplomom pete gimnazije.

Tudi za diake, ki so končali strokovno šolo, nimajo Slovenci dopolnilne in nadaljevalne šole, kot bi bila industrijska šola, kjer bi se naši mladeniči lahko izurili za kak primeren poklic. Če tudi te šole ni moči doseči, bi vsaj dosegli in uvedli primerne tečajne raznih strokov.

Vprašanje je resno in zahteva nujnega premisleka, nastopa in rešitve.

Vpišite otroke v LETNO KOLONIJO otroškega vrta

S prvim avgustom odprejo poletno slovensko kolonijo otroškega vrta v Gorici, če se prijavi najmanj petnajst otrok.

Ker vemo, da je več slovenskih družin, ki bi svoje otroke radi dale v kolonijo, jih opozarjamo, naj otroke nujno prijavijo njihovi učitelji.

Zagotovilo, da se pri zadostnem številu prijavljenih kolonija odpre, je g. župan dal našemu svetovalcu g. Bratužu.

Za dvolastnike

Vsi dvolastniki, ki rabi jo vprezno živino za delo onstran meje, morajo do 27. julija vžgati veliko črko »I« na robove goveje živine in na levo kopito konj.

De Gasperi jeva vlada predstavila svoj program

V torek popoldne se je nova demokristanska vlada z De Gasperijem na čelu predstavila parlamentu in senatu.

De Gasperi je prečital in obrazložil vladni program, ki sloni na sledečih točkah: izvedba popolne agrarne reforme; vladna pomoč za sestavljanje malih kmečkih posestev; revizija davkov v kmetijstvu; obnova agrarnih najemniških pogodb; kreditna pomoč malim kmetom; nadaljevanje zidave stanovanj v obsegu 700 tisoč prostorov na leto; podaljšanje načrta INA hiš še več let potem, ko leta 1955 poteka ta prvi načrt ter posebni zakon za stanovanja; pravična socialna davčna politika z energičnim postopanjem proti neplačevalcem davka; uravnavanje državne bilance in kritje dolga, izvirajočega iz pasivnih bilanc; reforma birokracije, ustavno sodišče, referendum, višji svet sodnikov, uređitev stanovanjskih najemnin. Vsi novi stroški bodo morali biti kriti z znižanjem stroškov za druge postavke. Vsi večji državni davčni dohodki pa bodo morali služiti za izenačitev državne bilance in za kritje pasive.

Glavni ton svojega govora je De Gasperi porabil pri vprašanju Trsta. Prav gotovo je upal, da obrne pozornost parlamenta in senata na to točko. Toda up je ostal brez uspeha, ker so mu ploskali samo demokristjani in njihovi drugi.

Tudi ob zaključku so ploskali le demokristjani. Iz tega zadržanja zbornice in senata izhajajo vsi častopisi, da je nevarno, da vlada pade že na prvem glasovanju zaupnice, ki jo bosta parlament in senat glasovala čez kakih deset, petnajst dni!

Nenni je namreč že napovedal v imenu svoje stranke nezaupnico novi De Gasperijevi vladi, katere program je ostro kritiziral. Ponovno je pa ponudil svoje sodelovanje, a le pod starimi pogoji, katere so demokristjani doslej stalno zavracali.

Tudi monarhisti verjetno ne bodo podprli demokristanske vlade, kar potrjuje mnenje, da bo vlada težko dobila zaupnico na prvem prihodnjem glasovanju.

Seja pokrajinskega in občinskega sveta v Gorici

V soboto 18. t.m. je bila seja pokrajinskega sveta, katere se je udeležil tudi g. Rudi Bratuž. Na seji so sklenili najeti posojilo 72 milijonov 500.000 lir za kritje primanjkljaja obračuna od leta 1950 do 1954 milijonov 500.000 pa za kritje lanskega primanjkljaja.

Ta visoki primanjkljaj izgleda nekak čudno, ko je predsednik povedal, da je še leta 1949 bila delna bilanca brez njega. Predsednik je izrazil upanje, da prisloži tudi vlada na pomoč za kritje primanjkljaja delnih računov.

Za udrutev cestnega roba na cesti Belvedere-Gradež so na seji odobrili 35 milijonov lir kredita. Tudi načrt za gradnjo nove tehnične šole v Gorici, ki jo bodo zgradili v ulici Diaz, so odobrili. Prostor bo v novi šoli za 550 učen-

cev in bo stala 147 milijonov lir. Pokrajinska uprava bo za te stroške prispevala vsako leto 1.500.000, Trgovinska zbornica 1.200.000, upravni svet tehnične šole 500.000, goriška Hranilnica 600.000, goriški občina pa 900.000 lir.

V zadevi namakanja krminsko-gradišanskega polja je predsednik dr. Culot povedal, da podjetje S.A. D.E. neče prevzeti dela. Sedaj čakajo na odgovor nekih strokovnjakov, ki bi polja namakali na drugačen način.

Na isti seji so sklenili tudi, da se uslužbencem pokr. uprave izplača prvi obrok trinajste plače.

V torek 21. t.m. je bila pa seja goriškega občinskega sveta, katerega Hranilnica 600.000, goriška rega se je udeležil naš svetovalec g. Bratuž. Na seji so najprej izglasovali dnevni red, s katerim prosijo vlado, naj vendar izboljša pokojnine bivših uslužbencev iz bivše avstrijske uprave, ki živijo v res težkem položaju.

Potem so odobrili sklep za izplačevanje prvega obroka trinajste plače vsem občinskim uslužbencem in nato še raztegnitev obveznega pobiranja smeti v ulicah Virgilio, Montesanto, Skodnik, Brigata Pavia, Colonia, Mattotti, Colombo, Toti, Parini, Garzarolli. Tri uradnike pripravnikov pa bodo držali v službi še nadaljnje tri mesece. Nakupili bodo več drvi za kurjavo, ki jih bo občina prodajala tudi svojim uslužbencem po ugodni ceni, ali uporabili za šole itd. Za davno stanovanjski hiš so sklenili najeti posojilo 30 milijonov lir. Odobrili so odkup nekaterih zemljišč za izravnavo raznih poti. Končno je občinski svet odobril sklep da občina nakaže predujem delovnim središčem, ki bodo popravljale ulice Br. Pavia, Corsica in Pietrogalli.

Razpravljali so tudi o družinskem davku in sklenili povišati oprostitev tega davka na prvih 270 tisoč lir dohodka.

FLRJ na Celovškem velesjeju

Na velesjeju v Celovcu, ki bo od 6. do 16. avgusta, bo tudi Jugoslavija, ki bo zastopana zlasti z izdelki iz Slovenije.

Sklenili so sporazum, na podlagi katerega bosta Jugoslavija in Avstrija zamenjali v okviru velesjeja za 3 milijone šilingov blaga. Jugoslavija bo izvozila med drugim sadje, zelenjavo, ribe, konzerve, med, vino, zdravilna zelišča, Avstrija pa predvsem kmetijske stroje in stroje za mlinsko industrijo.

Trst in socialistična internacionala

(Konec s 1. strani)

leta zavzel stališče, ki ne odgovarja njegovim koristim.

Kaj pravica, načelnost in objektivnost! Če je to res, se je tudi Socialistična internacionala znašla pred isto izsiljevalno politiko, kakršno igra italijanski treditentem že nekaj let v zunanji politiki.

Kam vodi tako breznačelno zahtevanje, nam lepo dokazuje tudi najnovejši primeri, ko Italija grozi, da ne bo sprejela zakona o Evropski vojski, če ne dobi Trsta. Na povabilo jugoslovanske vojaške misije na razgovore v Washington ne protestira zaradi tega, ker bi s tem dana pomoč komunizmu, temveč samo zaradi tega, ker hoče najprej imeti Trst! Če dobi Trst, potem ji je vseeno, tudi če se da pomoč samemu vragu. Pa naj še kdo reče, da ni to zaslepljenost!

Zaradi ljubega miru, ker ni anketa v Trstu uspešna tako, kakor so si italijanski treditenti želeli, se je, kakor kaže, kongres Socialistične internacionala odločil, da ne zavzame v tržaškem vprašanju še nobenega dokončnega stališča, in poročilo komisije, ki je bila v Trstu, je predano v preučevanje in postopek posebnemu odboru.

Toda naj bo že kakor koli, dejstvo je, da so italijanski treditenti pretrpeli v Socialistični internacionali hud poraz, ki je bil pa neizbežen, ker so svoje zahteve postavili v interesu stvari in krogov, ki niso pravični. Belgijcu Hujsmu pa je treba priznati, da je kot član majhnega naroda in odličnega gospodarstvenika pravilno presodil položaj ter je pogumno izpovedal svoje stališče.

Ni delal tako kot razni svetniki, ki gledajo na vse samo skozi očala svojih korist.

Konec „Demokracije“ Konec „Katoliškega glasa“ in SDZ

Mislec, da gre samo za kulturno prirediteljsko »Jadrana« in ker je nek duhovnik vabil vernike, naj se prireditve udeležijo, ker jo uprizarijo »kulturni gospodje«, sem v nedeljo 12. t.m. stopil tudi jaz do Doberdoba, da se navžijem naše kulture ob vselem pogledu na našo izobrazbeno mladino.

Nisem med tistimi, ki stalno podcenjujejo vsako kulturno prirediteljsko in svojo kritiko zavijajo v negotove in nepopolne stavke ter jo ovija v raznovrstne zdaj sladke, zdaj grenke privedenke. Raje povem čisto naravno, kar sem videl in slišal. Udeležba ni bila zadovoljliva, program pa neizpolnjen. Pismi so bile sicer dobro izbrane in tudi precej dobro naučene. Toda za našega človeka na vasi umetniško niso bile vse primerne. Sledile so recitacije, ki niso bile dobro podane in ki jih naša vas v takem slogu ni še vajena. Napovedanih folklornih točk ni bilo.

Vaščani so zapuščali prirediteljski prostor mnogo pred koncem in bi ušli skoro vsi, če bi jih neki vplivni gospod pri vratih ne zadrževal!

Plačali so sto lir vstopnine in odšli razočarani!

Ne prikrivajmo ničesar, kar je res, je pa res!

Pred vasko gostilno sem osupnil, ko sem videl in slišal g. Dušana Cernetu iz Gorice, ki je opozarjal predsednika »Jadrana«, dr. Gantarja: »Ti pazi, ker tam doli sta dva od Zveze.« Od Slovenske demokratske zveze namreč!

Namreč, da bi jo krenil nazaj domov, so mi prav te Cernetove besede zadržale v Doberdobi in sem se pomislil med to »kulturno gospodo«, ki je šla na dvorišče goštilne. Zanimalo me je videti in slišati, kdo so in kakšno »kulturno pravzaprav med naš narod sejejo in mu obetajo.

V drugič sem osupnil, ko sem slišal g. Berce, ki je nekemu priporočeval, da se bliža konec »Demokracije« in »Katoliškega glasa«, ker bodo sedaj oni, z dr. Besednjakom in Bitežnikom, izdajali nov list, ki bo nekaj nenavadnega za naše ljudstvo. »Slovenske demokratske zveze je že konec«, je veselo trdil g. Berce. »Stiligo« in Kacin pa itak ne znata voditi politiko. Videli boste, kako zelo dobro in pametno pa tudi uspešno politiko bosta vodila Besednjak in Bitežnik.

Na dvorišču je bil tudi duhovnik, ki je bil vidno prav vesel in zadovoljen svojega dne in svoje družbe.

V tretjič pa sem osupnil, ko je g. Berce dejal: »Tudi njim, duhovnikom, bomo pokazali. Le počakajte, boste že videli, kako bo. Sicer pa če meni ne verjamete več, kar vam danes pravim, kar sem pojdit, naj vam to potrdita ta dva gospoda.«

Toda ta dva gospoda, Dušan Cerne in Drago Legiša, sta jo kar na kratko odrezala: »Danes gre le za »kulturno« in se o drugem ne govori!«

»O drugem« je že povedal g. Berce, in ne prvič ta dan!

Cudimo se g. Dušanu Cernetu in ga vprašamo: »Če je šlo samo za »kulturno«, zakaj pa ste g. Gantarja opozorili pred gostilno na Zvezarje?«

Tako »kulturno« ti gospodje sejejo med naš narod! Koliko pa ta setev in ta »kulturna« obeta, vsak pameten Slovenec lahko sam presodi in ugane!

Gospodov Berce, Cernetu in Legiša pa Zvezarji kar odkrito povemo, da že dve leti kar nestrpno čakamo na tisti njihov list. Saj že zdaj vemo, da je Besednjakov program uničiti naše demokratsko gibanje, ki je zagovornik demokracije in svobode proti komunizmu in komunistični diktaturi, ki je odpravila vsako državljansko in človečansko svobodo v matični državi.

Komunisti pa so tudi materialisti. Ta program materializma je seveda proti veri! Ta pouk smo g. Berce, mi Zvezarji dolžni, ker je trdil: »Jaz sem z njimi (z Besednjakom in Bitežnikom), ker sem verne! Nič manj!«

Politiški, g. Berce, ki se za usodo svojega naroda ne zmenijo in »ga« pred komunistično strahovladno branijo ter se za njegovo osvoboditev ne borijo, ne morejo iskati drugega kot le osebno korist!

Mi Zvezarji pa smo za osebno svobodo človeka, za svobodo naroda in za popolno uživanje vseh človečanskih pravic! In se raje postavljamo preganjanju, kot bi bili hlapeci komunizma, pa naj bo to tudi titokomunizem.

Tako se je g. Berce zahvalil

»Demokracije«, glasilo naše Slovenske demokratske zveze, za »glase« »Jadrana« prirediteljske.

Društvo »Jadrana« je zabredlo sedaj v Besednjakove vode. Kdo je gospod Besednjak, slovenska javnost na Goriškem in Tržaškem dobro ve. Slovenski demokristi smo odklonili komunizem in njegove nasilne totalitarne metode leta 1947, ko se je uveljavljalo kot boljše; smo ga odklonili tudi leta 1948, ko se je predstavljal Slovencem kot titokomunizem se posebej pod krinko Osvobodilne fronte in ga odklanjajo sedaj, ko skuša s pomočjo nekaterih »katoliških moze« razkrajati naše demokratske organizacije na Goriškem in v Trstu.

Zalostno je, da mladi ljudje okoli »Jadrana« ne razumejo, da je 95 odst. slovenskega naroda v domovini proti titokomunizmu. Za par grošev izdajati kulturne ideale svobodoljubnega slovenskega naroda in se udejniti komunizmu, to ni možko, to ni častno. Zato smo prepričani, da bo naša mladina pravočasno odprla oči in izbacila iz svojih vrst vse komunistične, filokomunistične in kriptokomunistične agente.

Nekdo, ki je bil na »Jadrana« prireditvi v Doberdobi.

Nova cena plinu

Ker je mestno podjetje plina začelo proizvajati boljši gorilni plin, bo tudi cena sorazmerno višja. Novi plin ima 700 kalorij več kot dosedanj. Gospodinjim je nasvetovano, da rabi jo take gorilne aparate, ki so za to vrsto plina primerni, da ne bodo trpele škodo.

Čistokrvni petelini in kokoši

Kokošjereci si lahko nabavijo čistokrvne livonske peteline, stare 3 do 5 mesecev, in pasme New Hampshire. Na razpolago so tudi kokoške pasme Rhode Island in Sussex.

Podrobnosti daje Kmetijsko nadzorništvu v Gorici (ulica Duca d'Aosta).

Po naši zemlji jim še vedno diši

V nedeljo 19. t.m. je preteklo 38 let, odkar se je na gori Kalvariji pri Gorici vršila ljuta krvava bitka med Italijani in Avstrijci. Priznava se na avstrijski strani bili Bošnjaki. V bitki je padlo mnogo italijanskih prostovoljcev, pešcev II. pešpolka in karabinjerjev.

Če se dobro spominjamo, je to bilo na nedeljo popoldne! Po končani bitki je vsaka stranka ohranila svoje položaje. Zaradi te bitke se torej fronta ni spremenila. Le Kalvarija je iz bitke izšla še bolj rdeča, ker jo je bojni metez očistil grmovja, da je potem kazala golo rdečo ilovico.

In v nedeljo 19. julija 1953 so obelastila in zatsopniki bojevnih združenj proslavili spomin padlih prostovoljcev, pešcev in karabinjerjev ter položili vence cvetja na spomenik, ki stoji na Kalvariji in pa v kostnico na Oslavju.

Potem so okrog 10. ure predpoldne šli na goriški grad, kjer sta goriški župan Bernardini in Guido Slataper spregovorila (kakor piše »Giornale di Trieste del Lunedì« od 20. t.m.) in zahtevala revizijo mirovne pogodbe ter povratek Italije tja, »kjer je vedno bilak«.

Kje je Italija »vedno bilak« v na-

ših krajih, vemo mi vsi: na »drijci« od leta 1868! Šele leta 1918 je zasedla čisto slovenske kraje, kot pravi tudi ime »Podgora«, ki jo prav tako te dni imenujejo vsi italijanski listi!

Vsak narod mora dostojno proslavljati svoje padle sinove! Vsak pameten človek mora to razumeti in spoštovati na take obrede gledati.

Hkrati pa mora vsak človek in vsak narod zavrniti in obsoditi vsako laž in vsak pohlep po tuji zemlji ter vsako željo po zaslužnjivanju narodov!

Poraba mesa

Lansko leto so v goriški pokrajini porabili nad 10.167 stotov raznega mesa. Samo v goriški občini je bilo prodano 7.685 stotov govejega mesa, 940 stotov svinjine, 135 stotov ovčjega mesa, 114 stotov perutnine in 135 stotov zmrznjenega mesa.

Vsega skupaj je torej goriška občina, ki šteje približno 42 tisoč prebivalcev, porabila nekaj nad 9 tisoč stotov raznega mesa. Po teh podatkih je povprečno vsak prebivalec pojedel lansko leto okrog 2,5 kg mesa.

SOCIALNA VPRAŠANJA

Porazne ugotovitve parlamentarne komisije

Poslanec Vigorelli, predsednik parlamentarne komisije za ugotavljanje bede v Italiji, je v ponedeljek 20. t.m. povedal v prostorih poslanske zbornice v Rimu sledeče: Komisija je imela nalogo, ugotoviti razsežnost bede v Italiji, spoznati do kraja organizacijski ustroj obstoječega podpornega delovanja in postaviti vprašanje pred javno mnenje in pred oblastv.

Komisija pa je ugotovila, da prebiva 232 tisoč družin v kletih, podstrešjih in skladiščih; 92 tisoč družin živi v barakah in podzemskih jamah; 1.078.000 družin živi s po več kot tremi osebami na stanovanjski prostor; 1.391.000 družin pa živi s po več kot dvema osebama na stanovanjski prostor.

Nič manj kot 869 tisoč družin ne užije nikoli mesa, sladkorja in vina; 1.032.000 družin pa to hranj in pijačo zaužije v najmanjših količinah.

Na splošno živi v Italiji 1.357.000 (11,7 odstotkov) družin v najbednejših pogojih in na najnižje možnosti življenjski ravni; 1.345.000 družin (11,6 odstotkov) živi revno na nizki ravni; 7.616.000 družin (65,7 odstotkov) živi na skromni ravni; 1.274.000 družin (11 odstotkov) pa živi v dobrih razmerah.

Najbednejše družine živijo v Južni Italiji in na otokih, in sicer 1.161.000 družin (od skupnih 1 milijona 357.000) ali 4.600.000 oseb. Revnih družin pa je tam še 925 tisoč (od skupnih 1.349.000) ali 4.226.000 oseb.

V odstotkih pade najbednejše družin na Severno Italijo 1,5 odstotkov, na Srednjo 5,9, na Južno 29,3, na otoke pa 24,8.

Parlamentarna komisija je ugotovila, da obstoji v Italiji še vedno veliko število nepismenih, in da je v krajih bilo strahotno visok odstotek umrljivosti otrok, ki na Siciliji doseže 73,4 na tisoč, med kmečkim prebivalstvom pa celo 88,8 na tisoč.

Na 1.100.000 prebivalcev je v Neaplju komaj 28,7 odstotkov zaposlenih.

Kar se tiče podporne organiza-

cije in njenega delovanja je komisija ugotovila, da ne deluje pravilno zaradi starega birokratskega sistema, ki požre velike vsote denarja v režiji, in da se mora nujno presnoviti. Res, da je narodni dohodek nezadosten za tako velike potrebe, je zaključil poslanec Vigorelli, vendar pa to ne more biti opravičilo za take porazne ugotovitve brezbriznosti na socialnem polju.

Poslanec Vigorelli je seveda predlagal nujno sestavo programa učinkovite socialne pomoči v mejah obstoječega zakona, dokler ne pride do novega razmeram in času potrebnega podpornega zakona.

Upamo in želimo, da se predlog poslanca Vigorellija kar najhitreje uresniči, kajti človeku se pojavi misel, da predstavlja pravi zločin vsako zanemarjanje in zavlačevanje rešitve in odprave ugotovljenega poraznega socialnega stanja v državi.

Za delavke matere

Zavod za socialno skrbstvo je odločil, da se brezposelne delavke matere smejo javiti za kontrolno brezposelnosti samo enkrat na teden in ne vsaki drugi dan, kot velja to za ostale brezposelne. Ta olajšava velja do šest mesecev po porodu.

Štrajh tekstilnih delavcev

Splošnega štrajka tekstilnih delavcev po vsej Italiji so se polnoštevilno udeležili tudi delavci v predilnicah v Podgori in Ronkah.

Tekstilni delavci so segli po tem učinkovitem sredstvu, da bi dosegli boljše delovne pogoje in si zagotovili stalnejše zaposlitev.

Mestni reveži

V uradnem seznamu revežev je v Gorici vpisanih trenutno 3.259 občanov. To število se zadnje čase stalno veča.

Ti »uradni« reveži imajo med drugim brezplačno zdravniško oskrbo, ki je stala goriško občino samo kar se zdravi tiče, nad pet milijonov 390 tisoč lir v lanskem letu.

DRUŽINSKI DAVEK

Ze 1. 1951 so sklenili uvesti družinski davek v tržaški občini. Zakona niso uvedli, ker je moral podoben upravni svet določiti višino obremenitve.

Družinski davek pomeni sorazmerno in progresivno obdavčenje vseh dohodkov, ki jih družina ima. Ta davek prinaša v občinski davčni sistem novost, da se dohodki ne obdavčijo po stalnem ključu, kakor n. pr. pri davku na prejemne dohodke (Ricezza mobilna), kjer znaša n. pr. odstotek davka na plače 8,73 odstotkov brez razlike, če je mesečna plača 30.000 ali 300.000 lir, ampak se odstotek obdavčenja viša z višanjem dohodka. Tako n. pr. predvideva predlog o družinskem davku za davku podvrženi dohodek od letnih 200.000 lir obdavčenje z 2,40 odstotka, medtem ko se obdavči dohodek od 12 milijonov lir s 13,80 odstotka.

Od celokupnega družinskega dohodka se odšteje znesek 225.000 lir. Potem se odšteje za vsakega družinskega člana v breme 50.000 lir, vstaveš gospodarja. Pri uradniških in delavskih plačah se odšteje še 50 odst. in 10 odst. in še posebej pri delavskih plačah se odšteje še 20 odst. kot koeficient za brezposelnost. Na tej podlagi je delavčeva plača, ki znaša letno 624.000 lir ali 52.000 lir mesečno, prosta davka; pri uradniški plači, ki znaša letno 1 milijon ali 83.330 mesečno, ostane davku podvržen le znesek od 232.500 z 2,52 odst., kar da letni davek od 5.859 lir.

Važno je, da z uvedbo družinskega davka od pade davk na najemniško vrednost (avale locative), davek na hišne pomočnice in na glasovirje.

O družinskem davku je govoril obč. svet. dr. Agneletto na seji 21. t. m. iz njegovega govora posnemamo:

»Načelo progresivnosti družinskega davka je temeljna zahteva sodobnega družabnega življenja, kajti progresivnost davčnega odmerjanja zadeva enakomerno razdelitev dobrin in tvori danes glavni činitelj na poti k njihovi pravični razdelitvi, ne da bi s tem prizadeli osebo pobudo, ki je glavni tvorec pri nastajanju bogastva.

Zato je dr. Agneletto, kot zastopnik slovenskega prebivalstva, ki s svojim marljivim in gradilnim delom prispeva h gospodarskemu življenju STO-a in tržaškega mesta, načelno pozdravil uvedbo družinskega davka, ki pomeni začetek odpravljanja zastarelega davčnega sistema.

Mimo Malenkova in Tita

(Nadaljevanje s 1. strani)

jih je celo pohvalil, da so »svoje lastne napake kritično ocenili, kot se spodobi komunistom« in jim objubil, da bodo še računali na njihovo nadaljnjo pomoč pri delu Mestnega ljudskega odbora, potem jasno vidimo, da vrana vrani oči ne izključuje. Zato morajo vsakomur sploh niti še zadnji upi, da bi takli ljudje lahko ustvarili socialistično bodočnost, za katero naj bi se delovni človek navduševal in žrtvoval.

Tudi Stokov članek jih o tem ne bo mogel prepričati. Stremiljenja za boljše in socialnejše ureditev človeške družbe bodo sicer ostala in taka družba bo tudi uresničena, toda mimo Stoke in Vidaliha, mimo Malenkova in Tita, ki so oboji doslej kvečjemu dokazali, kako se ne sme, ne pa kako se mora delati.

Odkar sem stopil v letalstvo, nisem imel nobenega prijatelja. Takih prijateljev, ki bi vohunili za menoj tako, kakor so tudi od mene zahtevali, da bi vohunili za drugimi, nisem maral. Morda so vam razlogi, zaradi katerih sem se odločil za pobeg, ne bodo zdeli zelo izvirni: vedel sem, da se tisoči Poljakov po koncu vojne niso hoteli vrniti, in sem zdaj razumel, zakaj ne. K begu me je sililo zatiranje, ki ga izvajala komunizem in njegovo poniževanje človeka. Življenje, v katerem si ne morete privoščiti niti prijateljev, je prazno.

Mnogokrat sem občutil skoro nevzdržno željo, da bi komu zaupal svoje misli na beg. Toda nek varnostni častnik mi je povedal, da je lahko prepoznati vojake, ki se pripravljajo na beg. Zaučeno namreč močno piti, prodajajo svojo obleko in druge stvari ter si skušajo preskrbeti zemljevid. Tako sem imel to za opomin, naj pazim, da se ne bom izdal do trenutka, ko bom skušal odleteti preko Baltika. Sele tedaj sem skoro vročično vpil v moj radijski oddajnik: »Da, odhajam. Odhajam po zdravila za batjuško Stalina! To mi je bilo v olajšanje.

Ko so Nemci poleti 1941 napadli Sovjetsko zvezo in zasedli tisti del Poljske, kjer sem takrat živel s

sistema, to je proporcionalnega s stalnim odstotkom za vse dohodke, in njegovo nadomestanje s progresivnim sistemom, ki je obenem proporcionalen in progresivni.

Predlog o uvedbi družinskega davka pa ni brezhiben. Progresivnost neha pri dohodku 12 milijonov z odstotkom 13,80, nad tem je samo proporcionalni davek s 14,40 odstotka.

Dopolnilni državni davek je na primer uvedel progresivnost do dohodka 500 milijonov lir s 50 odstotki tega dohodka.

Ni treba postaviti tako visoko proporcionalne progresivnosti družinskega davka, vendar bi morala progresivnost družinskega davka nadaljevati vsaj do dohodka 20 milijonov lir.

Progresivni odstotek doseže višino 14,40 šele po vsoti 12 milijonov.

Znano je, da dohodki od 3 milijonov 600 tisoč do 12 milijonov lir na leto oziroma od 300 tisoč do 1 milijona na mesec lahko prenesejo večjo obdavčitev kot s 6,72 do 13,80 odstotka. Oseba s čistim dohodkom 6 milijonov letno ali pol milijona na mesec laže plača letni davek 520 tisoč ali pa mesečnega 45 tisoč lir, česar ne moremo reči o osebi s 100 tisoč lirami mesečnega dohodka, ki naj bi plačala 34.800 lir davka na leto ali na mesec okrog 3 tisoč lir.

Zaradi tega obtežuje družinski davek s predlagano lestvico znatno bolj nizke dohodke kot pa visoke.

Funkcija progresivnosti ni dovolj socialna.

Tako imenovani življenjski minimum s 225.000 lirami je nizek. Upoštevajoč pa odbitek 50.000 lir za vsakega družinskega člana in druge posebne 50 in 10 odstotne odbitke na naslov koeficienta brezposelnosti, prihajamo do zaključka, da je letni delavčev dohodek v višini 624.000 lir (to je mesečnih 52 tisoč lir) oproščen davka.

Zato je kljub vsemu življenjski

minimum v višini 225.000 lir sprejemljiv.

Obžalovati je treba, da ni nobenega odbitka za dohodke obrtnike in pripadnike svobodnih poklicev, razen onega 50.000 lir za vsakega družinskega člana. Res je, da dohodek teh ni stalen, je pa večkrat nižji od dohodka uradnika ali strokovnega delavca. Glede tega bo mnogo odvisno od ugotovitve njihovega dohodka.

Ugotavljanje dohodka je zelo kočljiva zadeva.

Po čl. 119 Enotnega zakona za davatve, podvržene dopolnilnemu državnemu davku, so odstotki družinskega davka odmerjeni po obdavčljivi osnovi dopolnilnega davka brez drugih ugotovitev.

Občina se pri ugotavljanju davka lahko poslužuje sredstev, ki so navedena v I., II. in III. d. odstavku točke 9. Poudariti je treba, da bi bilo treba poizvedovanje glede življenjske ravni družin in svrhu ugotovitve dohodka izvesti v določenih mejah, pri čemer ne bi smeli kršiti osebnih svobode posameznika ali žaliti davkoplačevalcev ugled. Poizvedovanja bi bilo treba zaupati osebi, ki bi bilo izkušeno v življenjskih zadevah, torej starejše.

K III. točki, ki pravi: »Izvrševati nadzorstvo po čl. 110 Enotnega zakona o krajevnih financah«, je dr. Agneletto predlagal naslednji dodatek: »Davkoplačevalci imajo pravico, da preuči in prejme prepise vseh osnov, ki jih je občina zbrala za določitev obdavčljivega dohodka njegove družine.«

Treba je namreč vzgojiti davkoplačevalca k odkritosrčnosti in lojalnosti pri njegovih navedbah; tega pa ne bomo dosegli s policijskim postopkom izvajanja zakonitih določb. In prav zato je treba, da omogoči občina davkoplačevalcu, da spozna vsa sporočila, ki so jih o njem zbrali, da jih more nato pobiti. Odkritosrčnost za odkritosrčnost!

REORGANIZACIJA KMETIJSKIH ZADRUG

Kot poroča »Ljubljanski dnevnik« je reorganizacija kmetijskih obdelovalnih zadrug zajela 2261 od skupno 4524 zadrug. Ta reorganizacija največkrat pomeni likvidacijo. Tako je bilo n. pr. v Crni gori prej 85 zadrug, sedaj jih je ostalo pa le 8. Vse druge so propadle.

NOV DAVČNI SISTEM

Ze lani so začeli urejevati katalistor, da bi lahko obdavčevali kmetije kot pred zadnjo vojno, to je na osnovi površine in ne na osnovi letnih dohodkov, kot so to vpejali po osvoboditvi.

Ta način obdavčevanja ima namreč vse polno negativnih strani, kar je bilo razvidno že od začetka, a so se današnji jugoslovanski gospodarsveniki prepirali šele po popolnem polomu kmečke davčne politike.

Med glavnimi slabostmi naj omenimo samo sledeče:

Pri odmeri letnih dohodkov so največkrat igrane odločilne vloge osebnih presoje članov komisije, ki so čisto ravni po simpatijah in ne na podlagi stvarnih ugotovitev.

Ta sistem obdavčevanja je moral nujno privedi do zmanjšanja količine pridelkov in torej do njihove podražitve, ker je kmečko

gospodarstvo, ki je pridelalo zaradi večjega prizadevanja svojih članov več, bilo sorazmerno bolj obdavčeno. Nič ne namreč tako socialno popoln, da bi se sam prizadeval nesebično za neko skupnost, ki dejansko njemu nič ne nudi! Zato je vsak kmet pridelal, kar se mu je zdelo primerno, ne pa kolikor bi lahko.

Morda tiči v tem nepoštenem davčnem sistemu lep del vzroka za propadanje jugoslovanskega kmetijstva.

Po popolnem neuspehu so se današnji jugoslovanski gospodarstveniki končno le odločili, da uvedejo zopet stari sistem obdavčevanja kmetij, da naredi tudi tukaj velik korak nazaj in se vrnejo za dobrih osem let nazaj.

Zvezni izvršni svet je tako v

Obveščamo naše cenjene naročnike v ZDA, da je naš tamkajšnji zastopnik, g. dr. Ivo Bole, spremenil svoj naslov, ki je sedaj sledeči:

dr. Ivo Bole, 137 East 34 Street, New York 16, N.Y.

Prosimo torej cenjene naročnike, naj upoštevajo to spremembo in se poslužujejo izključno njega za nakazila naročnine.

Zvezo poljske mladine — na šoli. Večkrat me je vprašal, kdaj bom pristopil k organizaciji, a jaz sem vedno našel kak izgovor. Zadnje leto na šoli smo bili med 30 učenci v razredu samo trije, ki se nisimo bili člani Zveze poljske mladine. Čutil sem, da se ni mogoče več upirati.

Zveza poljske mladine ima nalogo vzgajati fante in dekleta za komunistično stranko. Vsak član se mora udeleževati tedenskih sestankov, na katerih bere voditelj razne odstavke iz komunistične literature, čemur sledi splošna razprava, pri kateri pa ne sme nihče nasprotovati tistemu, kar so prebrali.

Kmalu potem, ko sem pristopil k mladinski organizaciji, me je naš voditelj kritiziral zaradi moje apolitične neaktivnosti. Predlagal mi je, naj bi pomagal ustanoviti šolski krožek Poljsko-sovjetskega društva. Rekel je, da bi s tem dokazal svoje hotenje, da postanem dober državljani Poljske ljudske republike. Spoznal sem, da mi ne preostane drugega, kakor da to sprejemem, drugače bi me lahko iz-

ključili iz šole. Ne bil bi prvi, ki se mu je to zgodilo. A tudi če bi me ne izključili, bil bi v nevarnosti, da me vržejo pri maturi. Tako sem pristal na to, da postanem ustanovni član Poljsko-sovjetskega društva in na prvem sestanku njegovega šolskega krožka so me izvolili za predsednika. Moje novo politično delovanje je obstajalo v tem, da sem povezoval našo podružnico z društvenim uradom v Bytomu, da sem hodil tja po literaturo in letake ter jih razdeljeval na šoli in skrbel, da so jih drugi člani krožka brali.

To pristno članstvo v državni mladinski organizaciji močno vpliva na študente. Mnogi čutijo, da jim nudi članstvo v organizaciji in v raznih z njo povezanih društvenih priložnostih, da lahko pokažejo svojo zgrajenost in vneto za komunistično stranko in da jim to lahko koristi pri tekmah za dobrimi mesti v državni službi ali do drugih dobro plačanih služb. Aktivno članstvo v mladinski organizaciji lahko v marsikaterem oziru nadomesti sposobnost ali primerno izobrazbo.

Ríbolov

v tržaškemu zalivu

Na seji 21. t. m. je obč. svetnik dr. J. Agneletto naslovil na tržaškega župana za naše ribiče življenjsko važno interpelacijo.

Ribiči s Kontovela, iz Sv. Križa, Sesijsana in Devina nad tisoč let ribarijo v tržaškem zalivu. Preko 120 domačih družin živi v omenjenih krajih od ribolova. Toda v zadnjih letih so prišli loviti v tržaški zaliv ribiči iz oddaljenih pokrajin s svojimi modernimi ladjami s močnimi lamparami. Ti tuji ribiči delajo domačim ribičem ogromno škodo in jim onemogočajo življenje. Domači ribiči so siromašni in nimajo sredstev, da bi si tudi oni nabavili drage ladje za ribolov s svetilkami. Zato so prišli loviti s svojimi majhnimi ladjami ob obali od Devina do Trsta.

Da zaščiti ta obrežni ribolov, je izdalo pristaniško poveljstvo v Trstu 5. aprila lani odredbo št. 3492, s katero je prepovedalo ladjam z »lamparami« ribolov skozi celo leto ob obrežju cone A Svobodnega tržaškega ozemlja tostran črte, ki gre od Malega rtiča (Punta sottile) do Kontovela in od starega svetilnika (lanterne) do devinskega grada, kakor tudi v polmeru ene morske milje od Malega rtiča in od devinskega grada; prepovedala je torej ribolov v obsegu približno dveh morskih milj od obale.

Toda, žalibog, ribiči z »lamparami« se te prepovedi ne drže. Pred nekaj dnevi se je pripetilo, da so se »lampare« približale obrežju kar na 100 do 200 metrov od obale. S tem ne samo, da polove vse ribe, velike in male, v njim prepovedanem obrežnem pasu, ampak prepode iz obrežnih vod tudi one ribe, ki ne padejo v njihove mreže.

V interesu domačih ribičev so oblasti dolžne skrbeti za to, da bi omenjeno prepoved ribolova z »lamparami« res spoštovali in kršitelje strogo kaznovali. Zato je dr. Agneletto pozval župana, naj posreduje pri Zavezniški vojaški upravi, da bolj varuje koristi domačih ribičev.

BEGRADU PROTI KONCU JUNIJA SPREJEL SKLEP O NOVM DAVČNEM SISTEMU, KI JE KONČNO PREDVOJNI DAVČNI SISTEM, NA PODLAGI HEKTARSKEGA DONOSA. UVEDLI SO PONOVNO TUDI ROKE DAVČNIH AKONTACIJ IN PRISILNO IZTERJATEV DAVČNEGA PLAČILA, ČE SE AKONTACIJE DAVKOV NE PLAČAJO V DOLOŽENIH ROKIH.

Razdeljevanje in plačevanje davkov se odslej postavlja v izključno pristojnost okrajnega ljudskega odbora in ne bodo torej več merodajni ljudski odbori občin.

DRUSTVO ZA ZDRUŽENE NARODE

V Jugoslaviji kakor tudi v drugih državah je bila ustanovljena Zveza društev za Združene narode. Ta društva imajo namen širiti med ljudstvom človekoljubne ideje Združenih narodov in jih obveščati o njihovem delu.

Ljubljana ima tudi tako društvo. Njegov predsednik je dr. Jože Potrč, podpredsednik pa dr. Maks Snuderl. V to društvo je od sedaj vpisanih 1.185 individualnih članov in več kolektivnih članov, strokovnih društev, ustanov in podjetij, ki štejejo skupno 14.223 članov.

V Cankarjevi ulici v Ljubljani ima to društvo svoje prostore s knjižnico z nad 700 knjigami in čitalnico z bogato izbiro domačega in tujega tiska.

Občni zbor SPM

19. julija so se v društvenih prostorih zbrali člani SPM na občini zbor.

Iz poročil odborikov te naše kulturne ustanove je bilo razvidno tisto, kar je doslej in v danih razmerah bilo mogoče storiti, obenem pa tudi tisto, kar bo v bodoče treba storiti.

Obče prilike v preteklem času niso bile take, da bi naše kulturno-prosvetno delovanje pospeševale, ampak so ga nasprotno zelo ovirale.

Slovenci kljub neprestanemu ujemnemu prizadevanju doslej nismo dobili še svojega za naše družabno, kulturno in prosvetno delovanje in izživljanje tako potrebne doma, ki bi tudi v današnjih razmerah postal nekako tisto, kar je bil nekoč naš matični dom, naš ponosni »Narodni dom«.

Ker nismo dobili osrednjega, seveda nismo dobili nadomestila niti za celo vrsto »Narodnih domov«, ki smo jih svojčas imeli po vseh perifernih mestnih delih in na našem podeželju.

To dejstvo onemogoča ali vsaj v veliki meri ovira razvoj in razmah kulturno-prosvetnega delovanja in razumljivo v veliki meri tudi kulturni dvig našega ljudstva na Tržaškem.

Če se sprašujemo, kje je vzrok, da nam doslej še niso niti delno povrnili tistega, kar smo nekoč že imeli, prihajamo vedno do istih spoznanj in ugotovitev, da je temu vzrok brezmerna sovražnost in nasprotovanje italijanske invencijske politike, pod katere vplivom Zavezniška vojaška uprava ne ukrene niti tistega, kar bi glede tega lahko storila.

Toda potreba po družabnem in kulturno-prosvetnem izživljanju je v našem ljudstvu živa, to potrebo čuti vsak naš človek tako na podeželju kakor v mestu. In naj bo odpor naših narodnih nasprotnikov še tolikšen, mi vemo, da bo prišel čas, ko bo treba zadostiti tej osnovni in od vsakogar izmed nas v toliki meri občuteni potrebi po sprostitvi našega družabnega in kulturnega izživljanja. Vrniti nam bodo morali vso škodo za uničenje in odvzeto nam imovino! To nam bo omogočilo, da si znova postavimo naše družabne in kulturno-prosvetne domove, da bomo tudi glede tega korakali spredno z drugimi kulturnimi narodi.

Dotlej pa moramo stisniti zobe in vsa naša prizadevanja potrojiti! To bomo dosegli s pritegnitvijo novih sil iz vrst razumnikov, posebno pa iz vrst naše mladine, ki mora prispevati večji delež, kot pa je dala doslej.

Zaradi pomanjkanja prostora za sedaj ne bomo objavljali poročil in naštevanih podrobnosti o obnem zboru. Stari odbor je dobil razrešnico s posebno poveljo za predsednika ravnatelja Glasbene šole, Korla Sancina.

Člani SPM so z občnega zbora odnesli globlje spoznanje o nalogi

Vabilo SDZ

Slovenska demokratska zveza vabi člane in somišljenike na sestanek, ki bo v nedeljo, 26. julija ob 10.30 na sedežu v ulici Machiavelli 22-II z naslednjim dnevnim redom:

- 1) Položaj po zadnjih dogodkih v Sovjetski zvezi in satelitskih državah;
- 2) Politični položaj na STO.

Tajništvo SDZ

Zrelostni izpiti

na Drž. višji realni gimnaziji

V poletnem roku šolskega leta 1952-53 se je prijavilo k zrelostnemu izpitu na Državni višji realni gimnaziji s slovenskim učnim jezikom v Trstu, ki ima poleg razredov z realnim učnim načrtom tudi popolne razrede s klasičnim učnim načrtom, vsega skupaj 37 kandidatov, in sicer:

12 kandidatov - rednih učencev zadnjega razreda s klasičnim učnim načrtom,

23 kandidatov - rednih učencev zadnjega razreda z realnim učnim načrtom in

2 privatistki.

Tako so letos prvič polagali zrelostni izpiti učenci, ki so obiskovali razrede s klasičnim učnim načrtom.

Izpiti so se začeli 22. junija in so trajali do 9. julija.

Izpitom je predsedoval ravnatelj Državnega učiteljskega in slovenskim učnim jezikom v Trstu in svetovalec za slovensko šolstvo pri Prosvetnem oddelku Zavezniške vojaške uprave, gospod dr. Anton Kacin.

Zrelostni izpit klasičnega oddelka je dal naslednji izid:

Zrelostni izpit je uspešno opravilo 8 (osem) kandidatov, in sicer:

Gregorij Milan, Klinec Valentin, Logar Aljoša, Martelanc Aleksander, Zugna (Cunja) Leander, Pobjavnik Erika, Raunik Marija in Sturm Ana.

K popravnim izpitom v jesenskem roku sta bila pripuščena dva kandidata.

Dva kandidata sta bila odklonjena.

Zrelostni izpit realnega oddelka pa je dal naslednji izid:

Zrelostni izpit je uspešno opravilo 9 (devet) kandidatov, in sicer:

Antoni Karel, Danieli Aldo, Flego Vitomir, Furlan Aldo, Likar Stelio - Zvezdan, Sušteršič Maks, Zobec Srečko, Stergar Ivana in Tavcar Magdalena.

K popravnim izpitom v jesenskem roku je bilo pripuščenih 12 kandidatov.

Odklonjeni so bili 3 kandidati, 1 kandidatinja pa je med izpiti zaradi bolezni odstopila.

Filmi AIS-a

Filmski odsek Zavezniške poročevalske službe bo predvajal znanstvene in dokumentarne filme v naslednjih krajih na prostem:

v petek 24. julija: v Dragi, pri Lovcu in pri Sv. Jakobu;
v soboto 25. julija: na Opčinah, v Sv. Križu, pri Sv. Jakobu in v Vergerjevi ulici v Trstu;
v ponedeljek 27. julija: v Mavhlinah, Medji vasi in Sv. Križu;
v torek 28. julija: v Sesijsanu in pri Sv. Alojziju;
v sredo 29. julija: pri Sv. Savi, v Miljah in Gročani;
v četrtek 30. julija: v Trebčah, na Skoljetu, pri Sv. Ivanu in v Logu. — Začetek predstav vselej ob 20.30.

FRANČISZEK JARECKI

svojo materjo, je mati sklenila, preseliti se k sorodnikom v majhnem mestu Gdow v srednji Poljski, v bližini Krakova. Tam sem ostal do konca vojne.

Prvo vzgojo mi je dala skoro v celoti le mati, kajti med nemško zasedbo otroci niso smeli hoditi niti v osnovno niti v višjo šolo.

Po osvoboditvi Poljske se je mati vnovič poročila in preselili smo se v slezijsko mesto Bytom. V jeseni 1946 sem lahko stopil v gimnazijo. Toda že po nekaj mesecih sem moral šolanje spet prekiniti, kajti iz družinskih razlogov sta me mati in oče spet vrnila v Gdow. Vendar sem se po nekaj mesecih, v jeseni 1947, lahko vrnil v Bytom. Tedaj sem bil star 16 let in sem obiskoval bytomsko tehnično srednjo šolo. Tri leta sem študiral na oddelku za eksplozijske motorje in leta 1950 sem napravil maturo.

Na tehnični srednji šoli se je začela tudi moja politična vzgoja. Eden izmed profesorjev je bil komunist in je imel nalogo, da nadzoruje mladinsko organizacijo —

POLET V SVOBODO

je bila moja politična zanesljivost prav tako važna kakor moje tehnično znanje.

Oktobra 1950 sem vstopil v dvolatno vojaško letalsko šolo v bližini. V dveh letih sem dobil samo enkrat enotredenski dopust, da sem obiskal mater in očima.

Poleg tehničnega vezbanja smo morali posvetiti mnogo časa politični vzgoji. Brati smo morali Leninove in Stalinove knjige in se skoraj na pamet učiti »Kratko zgodovino V.K.P. (b)«. Vsak večer smo morali posvetiti dve uri branju take literature in predvajanjem, pri katerih so nam jo razlagali in nas zastrupljali s sovražnostjo do Zahoda.

Ob koncu prvega leta v vojaški letalski šoli sem dobil diplomu kot najboljši študent. Toda čeprav sem se odlikoval v političnih zadevah, nisem dejansko prebral niti ene Leninove ali Stalinove knjige. Res je namreč, da študent lahko čisto dobro odgovarja pri političnih izpiti, če le dovolj pazljivo poslušajo tisto večerno branje in poznajo glavne teze marksistične dogme. Če vplete študent pri pismenih izpiti nalogah čimveč zasmrnavalnih fraz na račun Zahoda, je skoro gotov, da bo dobil dober red.

(2. - Se nadaljuje)

VESTI s TRŽAŠKEGA

Počitniški manevri komunističnih vohačev

Solska kolonija SDD je postala pri obeh sprtih bratih, pri »Primorskem dnevniku« in »Delu« posebno priljubljena tarča za poletno urjenje komunističnih vohačev.

V Devinu je na šolsko poslopje, kjer je kolonija dobila tudi letos v najem potrebne prostore, consko predsedništvo ukazalo postaviti nad prvotnim napisom SDD v slovenski in italijanski. Tako je bil seveda slovenski napis postavljen v senco.

Pri nas je že taka navada, da spadajo velikosti napisov med prve državniške dolžnosti upraviteljev STO.

Ze ob prihodu letošnje kolonije je uprava SDD naročila novo večjo tablo, kar je zavohal tudi komunistični zaslužkar na orožnih vajah. Zato je pohitel s svojim odkritjem zavestnega potvarjanja resnice, da bi ga nova tabla ne prehitela.

Ce bi SDD s tako »širokogrudnostjo« lahko zapravljalo ljudsko premoženje, kakor so to počeli gospodari »Primorskega dnevnika« še do nedavnega, bi si seveda SDD prav gotovo tudi v tekmi za velikost napisu že davno priborilo prvenstvo, pa ne samo pri napisih, pač pa na vseh popriških javnega življenja.

»Delo« si je s svoje strani naročilo iz Boršta vest, da SDD posnema komunistične NKVD kandidate, in si je izmislilo, da SDD zaslišuje otroke staršev, ki želijo svoje otroke poslati v kolonijo, po sovjetskih vzorih.

Vemo, da so se Vidaličevi aktivisti hudo potrudili, da bi otroško kolonijo SDD preprijeli s pionirskimi provokacijami, ker je za komunističnega zaslužkarja zastrupljanje mladine temeljna dolžnost. Zgodilo pa se je nasprotno, da so namreč prav ti otroci končno spoznali, da nočejo biti orodje komunistične propagande, pač pa samo otroci med otroki.

Premnogi starši obeh komunističnih kril pa slutijo prav v teh dneh, da bodo tudi »pionirke« prej ali slej deležni usode Mussolinijevih vzornikov »balinčkov« in odšli v ne posebno častno pozabo.

NABREŽINA

Pevsko društvo »Avgust Tancec« iz Nabrežine priredi 26. t.m. ob 17. uri koncert na Radiu Trst II.

Na sporedu so narodne in umetne pesmi.

Priporočamo ljubiteljem lepe narodne pesmi, zlasti pa nabrežinske okoličine, da ta koncert poslušajo.

IZLET V RAVASCLETTO

Slovenska demokratska zveza v Nabrežini priredi v nedeljo dne 9. avgusta enodnevn izlet v Ravascletto in k jezeru »Sedmil občin« (Laghi di Cavazzo). V prihodnji šte- Ker se izleta udeležijo tudi pevski zbor »Avgust Tancec«, bo število ostalih prostorov omejeno, zato naj se vsi, ki se mislijo udeležiti izleta, čim prej javijo bodisi na sedežu naše organizacije ali pa pri posameznih naših odbornikih.

Izletniški odsek
SDŽ v Nabrežini

DOLINA

Vodnjak sredi vasi, ki je bil pred meseci deloma porušen, ko je avtobus zdrknil pod cesto, je sedaj dobil novo, lepše zunanje lice.

Za vodnjakom stoji kapelica, v katero je vžidana spominska plošča, ki pravi, da je ta vodnjak star že nad sto let. Ob vodnjaku se košatita dve močelni lipi, še živi zgodovinski priči stare slovenske občine.

Obnovljeni vaški vodnjak je poleg novega cerkvenega stolpa lep dokaz, da naša Dolina vidno in uspešno napreduje. To dokazujejo tudi številna obnovljena kmečka poslopja in zlasti nekateri sodobno preurejeni in zgrajeni hlevi.

BORŠT

Naša vas, kot ves ostali tržaški Breg, ki živi v neposredni bližini industrijskega središča, preživlja neke vrste krizo kmečkega narajanja.

Mladina se namreč vedno bolj odtuja polju ter drvi v tovarne in delavnice, kjer se kruh laže za-

služi. To je deloma res, a je dosti- krat le videz in se za to vabljivo zunanostjo skriva težka tragedija, ki se tako rada ponavlja v delavskih družinah in se imenuje brezposelnost.

Zemlja je morda skopa, včasih trda, a kmeta, ki jo skrbno obdeluje in neguje, nikdar ne vrže na cesto kakor tovarna, ki tako brezskrbno in lahkomišno zapre vrata številnim delavcem in družinam.

Poleg tega se sodobno kmetovanje bistveno loči od starega trdega dela na polju. Danes je vse mehanizirano, delo mnogo bolj olajšano in sodobne pridobitve bodo v kratkem napravile delo na polju še bolj priročno.

Bodočnost naše mladine ni torej v tovarnah, pač pa na kmetijah, katere je treba modernizirati, da bodo z manjšim trudom dale več; doseči je treba, da bo delo v naravi lepo in zanimivo, da se bo naša mladina zopet navdušila za življenje na polju, ki daje končno rast in moč vsemu drugemu življenju v mestu in tovarnah.

Središče umetnega oplojevanja

V juniju je minilo leto dni, odkar deluje pri nas središče umetnega oplojevanja.

To središče se že takoj na zunaj loči od navadnih postaj ali podsredišč. Je namreč skoraj mala klinika goveje živine z različni oddelki in bogato opremljena s pripravi ne le za umetno oplojevanje, ampak tudi za zdravljenje spolnih organov živali.

V prvem letu svojega delovanja je to središče opravilo veliko delo. Če pomislimo, da je za mnoge kmete umetno oplojevanje drzna, skoro protinarnava novost, potem so uspehi tega prvega leta res odlični. Saj je bilo dnevno oplojeno povprečno po dve ali tri krave ali točneje v celem letu 900 glav ži- vine.

Začetek je bil kot pri vsaki stvari težak. Kmetje se niso mogli odločiti in prvi primeri umetnega oplojevanja so bili tako rekoč sami izvirki, to je krave, ki se z naravnim skokom niso mogle oploditi. Naprednejši kmetje so bili bolj dostopni in danes nimajo nobenega pomisleka več. Bolj nezaupljivi so kmetje v oddaljenih vaseh, ki so še vedno polni praznih predsodkov in pomislekov.

In vendar se je umetno oplojevanje obneslo. Odstotek oplojene živine je za približno 15-20 enot višji kot pri naravni oploditvi.

Kot je dokazalo prav središče v Boljuncu, so bile oplojene tudi krave, ki se niso mogle oploditi z naravnim skokom. Poleg tega moramo še upoštevati glavni namen umetnega oplojevanja, ki je preprečenje raznih spolnih kužnih bolezni. Te bolezni se z naravnim skokom nemoteno širijo in povzročajo veliko gmotno škodo našim kmetom. Z umetnim oplojevanjem je pa širjenje teh bolezni nemogoče, bolne krave pa ozdravijo, ker jih začno takoj zdraviti.

Po uspešno zaključenem prvem letu delovanja tega središča v Boljuncu smo lahko prepričani, da bo umetno oplojevanje kmalu popolnoma nadomestilo naravno oplojevanje, kar bo samo v korist naših kmetov in živinorejcev.

Seja Glavnega odbora SDŽ

Tretja redna seja Glavnega odbora Slovenske demokratske zveze bo v nedeljo 26. julija 1953 ob 9.30 na sedežu v ulici Machiavelli 22-II s sledečim dnevnim redom:

1) Poročilo predsednika,

Ustanovni občni zbor Sindikalnega strokovnega združenja slov. šolnikov

V ponedeljek 20. julija popoldne je bil ustanovni občni zbor Sindikalnega strokovnega združenja slovenskih šolnikov za STO.

Zborovanje je otvoril v imenu pripravljalnega odbora didaktični ravnatelj g. France Šeuka iz Nabrežine. V kratkih besedah je orisal pomen in potrebo nove sindikalne strokovne organizacije naših šolnikov na STO. Nato je za predsednika zborovanja predlagal g. prof. dr. Vladimirja Deška.

Ta je v izčrpnem poročilu podal zgodovino prizadevanj tržaških šolnikov za ustanovitev lastnega nadstrankarskega sindikata, ki segajo v leto 1947.

Sledilo je čitanje pravil. Pri tej priliki se je razvila živahna razprava o nalogah nove šolske organizacije.

Po odobritvi pravil in po krajšem odmoru so bile volitve prvega odbora Sindikalnega strokovnega združenja slovenskih šolnikov za STO.

Glasovanje je bilo tajno z listki. Soglasno so navzoči zborovali

izvolili za svojega prvega predsednika g. prof. dr. Vladimirja Deška. Ta se je po izvolitvi zahvalil za izkazano zaupanje in v imenu vsega odbora povabil navzoče k delu v borbi za obrambo koristi slovenskega šolstva na Tržaškem.

ŠOLSKE VESTI

Prednostne lestvice prosilcev za poverjena in nadomestna mesta za slovenskih srednjih šolah za šolsko leto 1953-1954 so objavljene in so na vpogled na Slovenski nižji srednji šoli v Trstu, ulica della Scuola Nuova št. 14, od 21. julija do 30. julija 1953 vključno od 10. do 13. ure.

Prosnetni urad ZVU sporoča, da je z odlokom z dne 13. julija 1953 razpisal natečaj za sestavo šolskih knjig, namenjenih šolam s slovenskim učnim jezikom tega področja. Kdor se misli natečaja udeležiti, si lahko ogleda zadevni razpis pri Prosnetnem uradu ZVU pri Višji šolski upravi ali pri ravnateljih in tajništvi šol.

Rok za vlaganje rokopisov poteka 15. septembra 1953 ob 12. uri.

HISA V SV. KRIZU, obnovljena, z devetimi prostori in velikim vrtom, se oddaja v najem. — Telefonirati na številko 62-75.

Odgovorni urednik: dr. Janko Jež
Tiska: tiskarna »Adria«, d. d. v Trstu

ZDRAVNIK

Dr. FRANJO DELAK
v TRSTU

sprejema od 15.-17. ure
v ulici Commerciale št. 10-II

Pokličite tel. št. 31813

Stanovanje: Strada di Fiume 20/III

Mizapi
kmetovalci
podjetniki
Deske smrekove, macesnove in trdih lesov trame in par-
kete nudi najugodnejše

CALEA

TEL. 90441 TRST

Viale Sannino, 26

POROKA

V sredo 22. julija sta se poročila g. Sergij Mihelčič, sin znanega tržaškega lesnega trgovca, in g. d. Diana Fritsch iz ugledne tržaške družine.

Mladima zakoncema želimo obilo sreče!

Ne izgubljajte časa po nepotrebnem!

Agencija Celeritas

TRST, ul. Machiavelli 13, tel. 31-404

Vam o najkrajšem času oskrbi vsakovrstne uradne listine, potne liste, vizume, anagrafske izločke, prepode o in iz tujih jezikov, overopoljenje uradnih aktov Izpolnjuje prošnje za prehod meje v ELRI in jih izroča Delegaciji v rešitev.

Vse o najkrajšem času in za nizek honorar
Se priporočamo!

Vsakovrstno poštstvo:

SPALNICE - JEDILNICE -
KUHINJE ITD. — PO NA-
ROČILU IZVRŠI VSAKO
DELO — POROSTVO ZA
DOBER NAKUP — TOVAR-
VISKE CENE — DELO SOLI-
DNO — DOMACA TVRDKA

Tovarna pohištva

Tel. 32

PRINČIČ

KRM IN

Cormons - prov. Gorizia

Darilne pakete po vsej Evropi

dostavlja TVRDKA

Najhitrejša in najso-
lidnejša postrežba!

Jamčimo za sigurno
dostavo vsake pošiljke

CITRUS

IMPORT & EXPORT

Lastnik: Aleksander Goljevšček

TRST - Ul. Torrebianca 27 - Telefon 24-467 - P.O.B. 522

FODERAMI PERTOT

TRST - Ul. Ginnastica 22, tel. 95-998

nudi po najugodnejših cenah
vsakovrstne ženske in moške
PODLOGE - MODELE,
priprave za likanje itd.

Damske letne obleke

za vse okuse po nizkih cenah

Krila 1900-2800
elegantna-zadnja moda 3000 lir

Obleke 2900-5000
iz „Everglaze“ blaga lir

Magazzini del Corso

TRST - CORSO 1, GALLERIA PROTTI

ZASTOPNIK IN GLAVNA ZALOGA

ZADR. KONSORCIJ TRGOVCEV Z JESTVINAMI

TRST - Ul. Valdirivo 3 - Tel. 50-34

DARILNE PAKETE ZA JUGOSLAVIJO

razpošilja najhitreje in najbolj zanesljivo

INTEREXPORT-TRST

BREDA RUS - MIKULETIČ & MILAN BJELICA - ŽIVKOVIČ
URAD - Riva Grumola 6.I., tel. 20-302 - P. O. Box 1219
Skladišče: Punto Franco Vecchio mag. 2.III., tel. 7232

Posiljamo samo kakovostno prvo vrstno blago
po nizkih cenah in jamčimo za vsako pošiljko